MALTA

QORTI CIVILI

PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH ZAMMIT MC KEON

Seduta tal-15 ta' Mejju, 2014

Citazzjoni Numru. 297/2004

Michaelangelo Cutajar, Maria mart Harold Fiott, Josephine Cutajar, Antonia mart John Camilleri, Joseph Cutajar, Peter Paul Cutajar, Angela mart Nicholas Zammit, Francis Xavier Cutajar, Margaret mart Christopher Borg u Felicia armla minn Peter Cutajar

kontra

(1) Emanuel Camilleri bin Joseph u Emanuel Camilleri bin John ;

(2) Innocent u Lawrence ahwa Camilleri; u

(3) Nicholas u Saviour ahwa Cutajar

Il-Qorti :

I. <u>Preliminari</u>

Rat ic-citazzjoni prezentata fis-<u>27 ta` April 2004</u> li taqra hekk :-

Peress illi l-attrici Felicia Cutajar hija l-armla ta` Peter Cutajar.

Peress illi l-atturi l-ohra u l-konvenuti Nicholas Cutajar u Saviour Cutajar huma ahwa u huma ulied l-attrici Felicia Cutajar u l-mejjet Peter Cutajar.

Peress illi permezz ta` kuntratt fl-atti tan-Nutar Nicola Said ippubblikat fl-24 ta` Settembru 1976 (Dok. A) il-konvenuti Nicholas u Saviour ahwa Cutajar xtraw minghand il-Beneficcju Parrokjali ossia Prebenda tal-Kappillan "pro et tempore" ta` Birzebbuga, l-ghalqa maghrufa bhala "tal-Mentna" jew "Ta` Kappella" fil-kontrada "tal-Mentna" jew "Tas-Sejba" fil-limiti tal-Imqabba tal-kejl superficjali din l-ghalqa ta` cirka hamest itmiem u tlett sighan hafna mkissra ga barrieri u ghadha mharrbta u hofra, tikkonfina mit-tramuntana, mil-lvant u minn nofsinhar ma` toroq pubblici bid-drittijiet u pertinenzi taghha kollha u bhala libera u franka minn pizijiet u dan versu l-pattijiet u kundizzjonijiet imsemmija fl-imsemmi att.

Peress illi sa mill-ahhar tas-snin erbghin din l-ghalqa kienet f`idejn l-imsemmi Peter Cutajar b`titolu ta` kera minghand il-Parocca ta` Birzebbuga u kellu dritt li jqatta` l-gebel minnha u juzaha bhala barriera (kif fil-fatt kien jaghmel fil-bidu), jordom fejn ikun qatta u juzaha ghal skopijiet agrikoli jekk ikun hekk irid.

Peress illi meta Peter Cutajar, bit-teknologija ezistenti dak iz-zmien, ma setax aktar juza l-ghalqa in kwistjoni bhala barriera, sulloka parti minnha sabiex tintuza bhala ghalqa ghal skopijiet agrikoli biss lill-konvenuti Innocent u Lawrence, ahwa Camilleri u dan kif kellu kull dritt illi jaghmel peress illi nghata permess mill-Parrocca ta` Birzebbuga.

Peress illi ghalhekk meta l-konvenuti Nicholas u Saviour ahwa Cutajar xtraw l-istess ghalqa minghand il-Parrocca ta` Birzebbuga kif fuq inghad fl-24 ta` Settembru 1976 l-istess ghalqa kienet suggetta ghall-imsemmija kera favur missierhom Peter Cutajar li da parti tieghu kien issulloka parti minnha lill-konvenuti Innocent u Lawrence ahwa Camilleri sabiex tintuza bhala ghalqa kif fuq inghad.

Peress illi permezz ta` skrittura privata datata 9 ta` Marzu 1983 (Dok. B) l-istess Peter Cutajar, inter alia, allegatament ceda a favur ta` l-konvenuti uliedu Nicholas u Saviour, ahwa Cutajar li accettaw u akkwistaw minghandu kull dritt ta` kera u kull dritt iehor illi huwa ghandu fuq l-imsemmija ghalqa versu l-prezz ta` mitejn lira.

Peress illi Peter Cutajar miet fit-18 ta` Marzu 1987 u halla warajh lil martu l-attrici Felicia Cutajar u lil uliedu l-atturi l-ohra u z-zewg konvenuti Nicholas Cutajar u Saviour Cutajar.

Peress illi l-atturi dejjem ikkonsidraw illi l-ftehim kollu nkorporat fl-imsemmija skrittura privata datata 9 ta` Marzu 1983 huwa null u bla effett u/jew inesistenti ghaliex m`huwiex minnu illi Peter Cutajar iffirma din l-iskrittura u li l-firma ta` Peter Cutajar li tidher fuq l-istess skrittura privata hija falza.

Peress illi a bazi ta` dan l-atturi, fit-22 ta` Mejju 1990, intavolaw kawza kontra l-konvenuti Nicholas u Saviour ahwa Cutajar quddiem din il-Qorti fejn talbu, inter alia, illi jigi dikjarat u deciz illi l-ftehim inkorporat fl-istess skrittura privata huwa null u bla effett u/jew inesistenti.

Peress illi din il-kawza giet deciza fit-3 ta` Ottubru 2003 (Dok. C) fejn gie dikjarat illi Peter Cutajar ma ffirmax l-iskrittura privata hawn annessa bhala Dokument B datata 9 ta` Marzu 1983 u li l-firma fuq l-istess dokument allegatament ta` Peter Cutajar m`hijiex tieghu. Gie dikjarat ukoll illi l-ftehim inkorporat fl-istess skrittura privata huwa null u bla effett u inesistenti.

Peress illi fil-mori ta` l-imsemmija kawza (Citaz. 528/90 DS) u precizament fil-11 ta` Marzu 1991, permezz ta` kuntratt (Dok. D), il-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar bieghu parti mill-ghalqa de quo lill-konvenut Innocent Camilleri u l-parti l-ohra lill-konvenut Lawrence Camilleri u cioe` iz-zewg subinkwilini li ghalihom saret referenza aktar `il fuq.

Peress illi fl-istess kuntratt l-istess konvenuti Innocent Camilleri u Lawrence Camilleri kkostitwew in solidum bejniethom uzufrutt a favur tal-konvenuti Emmanuel Camilleri bin Joseph u Emmanuel Camilleri bin John li accettaw indivizament u ndaqs bejneithom u liema uzufrutt jikkonsisti fid-dritt ghall-perjodu ta` ghoxrin sena mid-data tal-kuntratt ghall-uzu ta` l-ghalqa de

quo, ghal kwalunkwe xoghol, inkluz li l-ghalqa tista` tintuza ghall-qtugh ta` gebel bhala barriera.

Peress illi l-konvenuti Emmanuel Camilleri bin Joseph u Emmanuel Camilleri bin John hamlu l-ghalqa de quo u permezz ta` teknologija aktar moderna komplew juzawha bhala barriera billi hu possibbli llum illi wiehed jinzel aktar fil-fond.

Peress illi l-konvenuti Emmanuel Camilleri bin Joseph u Emmanuel Camilleri bin John gew diversi drabi formalment notifikati li ma jistghux jaghmlu hekk billi wara l-mewt ta` Peter Cutajar id-dritt ghall-qtugh ta` gebel mill-ghalqa de quo ghadda ghand l-atturi u l-konvenuti Nicholas Cutajar u Saviour Cutajar u dan billi l-ftehim tad-9 ta` Marzu 1983 kien null u bla effett u/jew inezistenti kif fuq inghad.

Peress illi ciononostante l-konvenuti Emmanuel Camilleri bin Joseph u Emmanuel Camilleri bin John baqghu jqattghu l-blat u llum tista` tghid li l-blat tqatta` kollu.

Peress illi b`rizultat ta` l-agir tal-konvenuti kollha, inkluz l-uzu da parti tal-konvenuti Nicholas u Saviour ahwa Cutajar ta` dokument falz, cioe` Dok. B, u inkluz ukoll il-fatt li l-konvenuti kollha gew diversi drabi formalment avzati li l-istess Dok. B kien falz, l-atturi kollha sofrew u qeghdin isofru danni.

Jghidu ghalhekk il-konvenuti l-ghaliex, ghar-ragunijiet premessi, m`ghandux minn din il-Qorti :-

1. Jigi dikjarat u deciz illi meta Peter Cutajar miet fit-18 ta` Marzu 1987 l-ghalqa maghrufa bhala "Tal-Mentna" jew "Ta` Kappella" fil-kontrada "Tal-Mentna" jew "Tas-Sejba" fil-limiti ta` l-Imqabba tal-kejl superficjali ta` cirka hamest itmien u tlett sighan fuq imsemmija kienet tappartjeni lill-konvenuti uliedu Nicholas u Saviour ahwa Cutajar u li l-istess ghalqa kienet f`idejn Peter Cutajar b`titolu ta` kera bid-dritt li jqatta` l-gebel minnha u juzaha bhala barriera (kif fil-fatt kien jaghmel fil-bidu), jordom fejn ikun qatta u juzaha ghal skopijiet agrikolu jekk ikun irid kif ukoll kellu d-dritt li jissulloka l-istess ghalqa kif fil-fatt kienet issullokata in parti minnu dakinhar tal-mewt tieghu ghal skopijiet agrikoli biss lill-konvenuti Innocent u Lawrence ahwa Camilleri.

2. Jigi dikjarat u deciz illi l-atturi u l-konvenut Nicholas u Saviour Cutajar bhal successuri ta` Peter Cutajar ghadhom jiddetjenu l-ghalqa fuq imsemmija b`titolu ta` kera minghand is-sidien taghha bid-dritt li jqattghu l-gebel minnha u juzawha bhala barriera, jordmu fejn ikunu qattghu u juzawha ghal skopijiet agrikoli jekk ikunu jridu.

3. Jigi dikjarat u deciz illi bl-agir tal-konvenuti kollha jew min minnhom li b`rizultar ta` l-istess agir wara l-mewt ta` Pietru Cutajar tqatta u ghadu jitqatta l-blat u l-gebel mill-imsemmija ghalqa li giet u ghada qieghda tigi uzata bhala barriera l-atturi sofrew u qeghdin isofru danni.

4. Jigu likwidati dawn id-danni minn din il-Qorti okkorrendo bl-opera ta` perit nominand.

5. Jigu l-konvenuti jew min minnhom solidalment ikkundannati jhallsu lill-atturi din is-somma hekk likwidata in linea ta` danni.

6. Jigi dikjarat u deciz illi l-konvenuti kollha, anki minhabba l-agir taghhom fuq imsemmi mid-9 ta` Marzu 1983 sa llum, m`ghandhom l-ebda dritt juzaw u jibqghu jokkupaw l-imsemmija ghalqa u per konsegwenza jigu permanentement inibiti milli juzaw l-istess ghalqa u jigu kkundannati sabiex fi zmien qasir u perentorju li jigi lilhom prefiss jizgombraw mill-istess ghalqa u l-bini li hemm fuqha u jghadduha lill-attrici.

Bl-ispejjez u bl-imghax legali kontra l-konvenuti li minn issa huma ngunti in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-atturi, il-lista tax-xhieda ndikati minnhom u l-elenku ta` dokumenti li kienu prezentati mac-citazzjoni.

Rat in-nota ta` l-eccezzjonijiet tal-konvenuti prezentata fid-19 ta` Mejju 2004 li taqra hekk –

1. Illi preliminarjament l-atturi kollha jridu jippruvaw li ghandhom relazzjoni guridika mad-decujus Peter Cutajar li tintitolahom jistitwixxu din il-kawza.

2. Illi huma qatt ma kienu partijiet f`xi kawza fejn b`xi mod gie ddikjarat null u bla effett il-kuntratt tal-11 ta` Marzu 1991 fl-atti tan-Nutar Tonio Spiteri sa fejn jirrigwarda dritt ta` uzufrutt koncess lilhom fuq l-art mertu tal-kawza u ghaldaqstant sakemm dan il-kuntratt jigi espressament imhassar, id-drittijiet ta` l-esponenti jibqghu minghajr mittiefsa skond il-ligi.

3. Illi fi kwalunkwe kaz l-esponenti m`humiex responsabbli ghal ebda danni ghaliex agixxew f`kull ma ghamlu bis-sahha li ttihom il-ligi u ghalhekk in buona fede.

4. Illi sahansitra l-atturi ppruvaw iwaqqfu lill-eccipjenti mit-tgawdija ghad-drittijiet taghhom anki gudizzjarjament permezz ta` rikors ghall-hrug ta` mandat ta` inibizzjoni liema talba giet michuda mill-Qorti.

5. Illi fir-rigward tad-drittijiet li allegatament kellu Peter Cutajar fit-tqattigh tal-blat irid jigi pruvat li l-imsemmi fil-fatt Cutajar kellu dan id-dritt.

6. Illi l-atturi, minghajr pregudizzju u indipendentement mill-genwinita` o meno ta` l-iskrittura tad-9 ta` Marzu 1983, iridu jippruvaw b`liema dritt qeghdin jippretendu illi d-dritt ta` kera ta` l-ghalqa in kwistjoni, allura fond agrikolu, ghadda a favur taghhom, wara l-mewt ta` Peter Cutajar.

7. Illi t-titolu ta` l-esponenti jemana minghand min fil-konfront ta` terzi kellu titolu reali ta` propjeta` fuq l-ghalqa in kwistjoni u ghalhekk kellu kull dritt jikkoncedi uzufrutt kif fil-fatt sar favur l-esponenti.

8. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-konvenuti u l-lista tax-xhieda ndikati minnhom.

Rat in-nota ta` l-eccezzjonijiet tal-konvenut Innocent Camilleri prezentata fis-26 ta` Mejju 2004 li taqra hekk –

1. Illi fl-ewwel lok it-talba ghad-danni fil-konfront tal-esponent hija preskritta sew jekk l-atturi qed jitolbu danni akkwiljani sew jekk qed jippretendu danni a bazi ta` kuntratt.

2. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess, l-atturi ghandhom jipprovaw x`jeddijiet qed jivvantaw fuq ir-raba` mertu ta` din il-kawza u kwindi l-interess guridiku taghhom.

3. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess u fil-mertu, it-talbiet attrici fil-konfront tal-eccipjent huma ghal kollox infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu respinti bl-ispejjez.

Illi l-esponent flimkien ma` huh l-iehor Lawrence Camilleri kienu originarjament akkwistaw cirka nofs ir-raba` in kwistjoni b`titolu ta` qbiela minghand Peter Cutajar li kien huwa stess akkwista bi qbiela l-istess raba` mill-Beneficcju Parokkjali ta` Birzebbuga.

Illi sussegwentement il-konvenuti Nicholas u Saviour ahwa Cutajar xtraw dan ir-raba` kollu minghand il-beneficcju Parokkjali ta` Birzebbuga u

Peter Cutajar stess kien qal lill-esponent biex jibda jhallas il-qbiela lill-imsemmija ahwa Cutajar.

Illi b`kuntratt tal-11 ta` Marzu 1991 fl-atti tan-Nutar Dottor Tonio Spiteri, l-esponent xtara minghand l-imsemmija Nicholas u Saviour ahwa Cutajar porzjoni diviza mill-imsemmija art tal-kejl ta` tlett elef hames mija u ghaxar metri kwadri (3,510m$^2$). Fl-istess kuntratt l-esponent ikkonceda dritt ta` uzufrutt favur il-konvenut Emanuel Camilleri ghal perjodu ta` ghoxrin sena, liema uzufrutt inghata bil-ghan illi jkun jista` jsir qtugh ta` gebel bhala barriera.

Illi fid-dawl tal-premess, l-esponent ghandu titolu validu fuq l-imsemmija art li huwa akkwista u f`kull kaz huwa qatt ma qatta gebel mill-art jew barriera in kwistjoni u wisq anqas ippartecipa jew ircieva xi profitti li seta` kien hemm mill-qtugh ta` gebel.

4. Illi kwantu ghas-sitt talba, l-esponent ghandu titolu validu fil-ligi bis-sahha tal-kuntratt fl-atti tan-Nutar Tonio Spiteri tal-11 ta` Marzu 1991 u kwindi din it-talba ma ghandha ebda bazi legali.

5. Illi finalment u ghal kull buoni, f`kaz illi din il-Qorti tilqa` l-ewwel zewg talbiet tal-atturi u jigi deciz li l-eredi ta` Peter Cutajar igawdu minn titolu ta` kera, it-tielet, ir-raba` u hames talbiet huma fil-konfront tal-eccipjenti ghal kollox infondati wkoll billi huwa jigi li ghadu sub inkwilin ta` parti diviza mill-art kif del resto gie deciz fis-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell fis-7 ta` Frar 1979 fil-kawza fl-ismijiet Camilleri vs Cutajar (Avviz. 197/76) u b`hekk l-ebda dannu ma gie kawzat lill-atturi.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-konvenut Innocent Camilleri u l-lista tax-xhieda ndikati minnu.

Rat in-nota ta` l-eccezzjonijiet tal-konvenut Lawrence Camilleri prezentata fl-24 ta` Mejju 2004 li taqra hekk –

1. Preliminarjament l-eccezzjoni ta` preskrizzjoni akkwisittiva ta` l-ghaxar snin, ai termini ta` l-Artiklu 2140 tal-Kodici Civili (Kap. 16 tal-Ligijiet ta` Malta), stante li l-art de quo inbieghet libera u franka lill-eccipjent mis-sidien Nicholas u Saviour ahwa Cutajar permezz ta` kuntratt datat 11 ta` Marzu 1991.

2. Illi, fil-mertu u minghajr ghal fuq eccepit, l-ewwel u t-tieni talba m`ghandhomx jintlaqghu ghaliex l-atturi ma jgawdu l-ebda titolu ta` kera, kif se jigi muri fit-trattazzjoni tal-kawza.

3. Illi, minghajr pregudizzju ghal fuq eccepit, jekk jintlaqghu l-ewwel u t-tieni talba u jigi deciz li l-eredi ta` Peter Cutajar jiddetjenu l-ghalqa b`titolu ta` kera, it-tielet, ir-raba` u l-hames talba m`ghandhomx jintlaqghu fil-konfront ta` l-eccipjent stante li f`dak il-kaz huwa ghadu sub-inkwilin ta` parti diviza mill-art hekk kif deciz mill-Qorti ta` l-Appell f`sentenza tas-7 ta` Frar 1979 fl-ismijiet Camilleri v Cutajar (Avviz 197/76, annessa bhala Dok. LC1) u ghalhekk l-ebda dannu ma gie rreakat minnu lill-atturi.

4. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, lanqas is-sitt talba m`ghandha titntlaqa` fil-konfront ta` l-eccipjent stante li huwa, bhala sid ta` l-art, ikkonceda l-art b`uzufrutt lil Emmanuel Camilleri bin Joseph u Emmanuel Camilleri bin John ghall-perjodu ta` ghoxrin sena permezz tal-kuntratt fuq imsemmi tal-11 ta` Marzu 1991.

5. Illi ghalhekk it-talbiet attrici ghandhom jigu michuda bl-ispejjez.

6. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-konvenut Lawrence Camilleri, il-lista tax-xhieda ndikati minnu u l-elenku ta` dokumenti li kienu prezentati man-nota ta` l-eccezzjonijiet.

Rat in-nota ta` l-eccezzjonijiet tal-konvenuti Nicholas u Saviour ahwa Cutajar prezentata fis-26 ta` Mejju 2004 li taqra hekk –

1. Illi in linea preliminari, il-konvenuti ma humiex il-legittimi kontradittури ghall-azzjoni attrici, u ghalhekk jitolbu li jigu lliberati mill-osservanza tal-gudizzju, stante illi, fl-ewwel lok, l-esponenti ghalkemm proprjetarji ghal ftit snin tal-proprjeta` in kwistjoni qatt ma kienu fil-pussess effettiv ta` ossija ghamlu uzu jew hadu xi frott mill-istess proprjeta` ; fit-tieni lok, l-esponenti ma humiex il-proprjetarji attwali tal-proprjeta` in kwistjoni illi, b`kuntratt tal-11 ta` Marzu 1991 fl-atti tan-Nutar Dottor Tonio Spiteri, kienet giet trasferita minnhom favur il-konvenuti Innocent u Lawrence ahwa Camilleri ; u, fit-tielet lok, il-proprjeta` in kwistjoni kienet giet, sa minn qabel l-akkwist tal-esponenti fl-1976, sullokata minn Peter Cutajar (cioe` missier l-atturi u l-eccipjenti a favur l-istess konvenuti Innocent u Lawrence ahwa Camilleri ;

2. Illi in linea preliminari wkoll, izda minghajr pregudizzju ghall-ewwel eccezzjoni suesposta, it-talba attrici ghall-hlas ta` danni hija preskritta ai termini tal-artikolu 2153 u/jew tal-artikolu 2156(c) tal-Kodici Civili, in kwantu diretta fil-konfront tal-esponenti illi, jerga` jinghad, b`kuntratt tal-11 ta` Marzu 1991 fl-atti tan-Nutar Dottor Tonio Spiteri, kienu ttrasferew il-proprjeta` in kwistjoni favur il-konvenuti Innocent u Lawrence ahwa Camilleri ;

3. Illi, in linea preliminari wkoll, izda minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-eccipjenti jirrilevaw illi l-gudizzju f`din l-istanza mhux integru billi l-atturi qeghdin jallegaw illi l-missier, Peter Cutajar, kien ilu fil-pussess ta` din il-proprjeta` sa mill-ahhar tas-snin erbghin, b`titolu ta` kera minghand il-Beneficcju Parrokjali ossija Prebenda tal-kappillan "pro tempore" ta` Birzebbuga, illi kien biegh l-istess proprjeta` lill-eccipjenti odjerni permezz ta` kuntratt fl-atti tan-Nutar Nicola Said fl-24 ta` Settembru 1976, "bid-drittijiet u pertinenzi kollha taghha u bhala libera u franka minn pizijiet", u ghalhekk l-istess Beneficcju Parrokjali ghandu, semmai, jissejjah ukoll sabiex iwiegeb ghall-pretensjonijiet attrici f`din l-istanza ;

4. Illi in linea preliminari wkoll, izda minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet attrici u senjatament it-talbiet attrici ghall-hlas ta` danni u ghar-reintegrazzjoni fil-pussess tal-proprjeta` in kwistjoni, huma ghal kollox insostenibbli billi, kif jinghad fl-istess premessi attrici u kif ser jigi ppruvat aktar dettaljatament fil-kors tal-kawza odjerna, il-proprjeta` in ezami kienet giet sullokata fl-intier taghha mill-istess Peter Cutajar a favur il-konvenuti Innocent u Lawrence ahwa Camilleri. Ghalhekk, semmai, l-atturi jista` jkollhom biss dritt li jircievu hlas ta` kera ossija qbiela, u xejn aktar ;

5. Illi, fuq il-meritu, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u jimmeritaw illi jigu michuda, bl-ispejjez kontra l-istess atturi, stante illi ma huwiex minnu illi fil-gurnata tal-

mewt tieghu fit-18 ta` Marzu 1987, missier l-atturi u l-eccipjenti odjerni kien igawdi xi titolu fuq il-proprjeta` in ezami ;

6. Illi, fuq il-meritu wkoll, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet attrici huma daqstant infondati fil-fatt u fid-dritt u jimmeritaw illi jigu michuda, bl-ispejjez kontra l-istess atturi, stante illi ma huwiex minnu illi l-atturi sofrew xi danni ossia ghandhom xi dritt ta` reintegrazzjoni fil-pussess tal-proprjeta` in ezami, fil-konfront tal-eccipjenti, kif jigi ppruvat aktar dettaljatament fil-kors tal-kawza odjerna.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata tal-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar u l-lista tax-xhieda ndikati minnhom.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti diversament presjeduta moghti fl-udjenza tat-13 ta` Ottubru 2006 (fol. 318) fejn ordnat l-allegazzjoni tal-atti tal-kawza fl-ismijiet "*Michaelangelo Cutajar et vs Nicola Cutajar et*" (Citaz. Nru. 528/90 DS) li kienet deciza fit-3 ta` Ottubru 2003.

Rat in-nota tal-Avukat Dottor Louis Cassar Pullicino (fol 356) prezentata fl-udjenza tal-1 ta` Dicembru 2006 fejn iddikjara li kien qieghed jirrinunzja ghall-patrocinju tal-konvenut Innocent Camilleri.

Rat id-dikjarazzjoni li ghamel l-Avukat Dottor Joseph Camilleri fl-udjenza tat-2 ta` Frar 2007 (fol 357) fejn iddikjara li kien qieghed jassumi l-patrocinju ta` l-konvenut Innocent Camilleri.

Rat id-digriet ta` din il-Qorti kif presjeduta moghti fl-udjenza tat-12 ta` Frar 2009 (fol 436) fejn idderigiet lill-partijiet sabiex sa zmien tliet gimghat mid-data tad-digriet b`nota konguntiva jindikaw ossia jelenkaw il-punti ta` ligi li

dwarhom kienet qed jistennew lill-Qorti sabiex taghti provvediment sabiex wara li jsir hekk isiru noti ta` osservazzjonijiet b`nota konguntiva.

Rat il-verbal tal-udjenza tad-19 ta` Mejju 2009 (fol 448 u 449) fejn il-partijiet kollha qablu li din il-Qorti ghandha taghti sentenza parzjali dwar it-talbiet dikjaratorji attrici u cioe` l-ewwel, it-tieni, it-tielet u sitt talbiet, b`dan illi r-raba` u l-hames talbiet jigu decizi skond il-pronunzjament tal-Qorti dwar it-talbiet l-ohra. Fl-istess udjenza, il-partijiet kollha ddikjaraw li ma kellhomx aktar provi xi jressqu dwar l-istess talbiet u din il-Qorti dderigiet lill-partijiet sabiex iressqu noti ta` sottomissjonijiet.

Rat in-nota ta` sottomissjonijiet tal-atturi (fol 450 sa 475) li kienet prezentata fis-7 ta` Lulju 2009.

Rat in-nota ta` osservazzjonijiet responsiva tal-konvenuti Innocent u Lawrence ahwa Camilleri (fol 476 sa 504) li kienet prezentata fil-21 ta` Awissu 2009.

Rat in-nota ta` sottomissjonijiet tal-konvenuti Nicholas u Saviour ahwa Cutajar (fol 506 sa 537) prezentata fl-10 ta` Settembru 2009.

Semghet is-sottomissjonijiet finali tad-difensuri tal-partijiet fl-udjenza tal-15 ta` Settembru 2009 (fol 538).

Rat id-digriet taghha moghti fl-udjenza tal-15 ta` Settembru 2009 (fol 538) fejn halliet il-kawza ghas-sentenza dwar l-ewwel, it-tieni, it-tielet u s-sitt talbiet attrici.

Rat il-provi kollha li ressqu l-partijiet u l-atti l-ohra tal-kawza.

Rat ukoll l-atti tal-kawza fl-ismijiet "*Michaelangelo Cutajar et vs Nicola Cutajar et*" (Citaz. Nru. 528/90 DS).

II. <u>Is-sentenza tal-lum</u>

Id-decizjoni tal-lum tikkoncerna biss l-ewwel, it-tieni, it-tielet u s-sitt talbiet attrici.

1) L-ewwel talba

Jigi dikjarat u deciz illi meta Peter Cutajar miet fit-18 ta` Marzu 1987 l-ghalqa maghrufa bhala "Tal-Mentna" jew "Ta` Kappella" fil-kontrada "Tal-Mentna" jew "Tas-Sejba" fil-limiti ta` l-Imqabba tal-kejl superficjali ta` cirka hamest itmien u tlett sighan fuq imsemmija kienet tappartjeni lill-konvenuti uliedu Nicholas u Saviour ahwa Cutajar u li l-istess ghalqa kienet f`idejn Peter Cutajar b`titolu ta` kera bid-dritt li jqatta` l-gebel minnha u juzaha bhala barriera (kif fil-fatt kien jaghmel fil-bidu), jordom fejn ikun qatta u juzaha ghal skopijiet agrikolu jekk ikun irid kif ukoll kellu d-dritt li jissulloka l-istess ghalqa kif fil-fatt kienet issullokata in parti minnu dakinhar tal-mewt tieghu ghal skopijiet agrikoli biss lill-konvenuti Innocent u Lawrence ahwa Camilleri.

2) It-tieni talba

Jigi dikjarat u deciz illi l-atturi u l-konvenut Nicholas u Saviour Cutajar bhala successuri ta` Peter Cutajar ghadhom jiddetjenu l-ghalqa fuq imsemmija b`titolu ta` kera minghand is-sidien taghha bid-dritt li jqattghu l-gebel minnha u juzawha bhala barriera, jordmu fejn ikunu qattghu u juzawha ghal skopijiet agrikoli jekk ikunu jridu.

3) It-tielet talba

Jigi dikjarat u deciz illi bl-agir tal-konvenuti kollha jew min minnhom li b`rizultat ta` l-istess agir wara l-mewt ta` Pietru Cutajar tqatta u ghadu jitqatta l-blat u l-gebel mill-imsemmija ghalqa li giet u ghada qieghda tigi uzata bhala barriera l-atturi sofrew u qeghdin isofru danni.

4) <u>Is-sitt talba</u>

Jigi dikjarat u deciz illi l-konvenuti kollha, anki minhabba l-agir taghhom fuq imsemmi mid-9 ta` Marzu 1983 sa llum, m`ghandhom l-ebda dritt juzaw u jibqghu jokkupaw l-imsemmija ghalqa u per konsegwenza jigu permanentement inibiti milli juzaw l-istess ghalqa u jigu kkundannati sabiex fi zmien qasir u perentorju li jigi lilhom prefiss jizgombraw mill-istess ghalqa u l-bini li hemm fuqha u jghadduha lill-attrici.

III. <u>Kronologija</u>

L-attrici Felicia Cutajar hija l-armla ta` Peter Cutajar. L-atturi l-ohra u l-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar huma lkoll ahwa u wlied l-istess konjugi Peter u Felicia Cutajar.

a) <u>Att pubbliku tal-24 ta` Settembru 1976</u>

Permezz ta` dan il-kuntratt fl-atti tan-Nutar Nicola Said, ir-Rev. Kan. Emanuele Grech ghall-Beneficju Parrokkjali ossija Prebenda tal-Kappillan "pro tempore" ta` Birzebbugia biegh u ttrasferixxa lill-konvenuti Nicholas ("Nicola") u Saviour ("Salvatore") Cutajar *l-ghalqa maghrufa bhala "Ta` Mentna" jew "Ta` Kappella" fil-kontrada "Tal-Mentna" jew "Tas-Sejba" fil-limiti tal-Imqabba tal-kejl superficjali din l-ghalqa ta` cirka hamest itmiem u tliet sighat (Tom. 5. 3. 0) hafna mkissra ga barriei u ghadha mharrbta u hofra - tikkonfina mit-tramuntana, mil-lvant u min-nofsinhar ma` toroq pubblici - bid-drittijiet u pertinenzi taghha kollha u bhala libera u franka minn pizijietkif tinsab delineata fil-pjanta hawn unita markata dokument B fejn hija ndikata bil-kulur ahmar.*

b) **<u>Sentenza tal-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) tas-7 ta` Frar 1979 fil-kawza "Vincenzo Camilleri u Lorenzo Camilleri vs Pietru Cutajar</u>"**

Fil-kawza li kienet deciza fl-ewwel istanza b`sentenza tal-Qorti tal-Magistrati tad-9 ta` Dicembru 1977, irrizulta li Vincenzo Camilleri u Lorenzo Camilleri hadu in sullokazzjoni minghand Pietru Cutajar l-ghalqa "tal-Kappella" fil-limiti tal-Qrendi, propjeta` tal-Beneficcju amministrat mill-Kappillan ta` l-Parrocca ta` Birzebbugia, u kienu jhallsu qbiela ta` Lm 14 fis-sena. L-ghalqa kienet imqabbla lil Pietru Cutajar ghal xi erbghin sena. U qablu kienet imqabbla ghand missieru. Il-Qorti qalet hekk :- *din il-Qorti ma ghandha ebda dubju illi l-imsemmija art kollha kompriza l-ghalqa, il-blat u l-fondoq accessibbli mill-imsemmija rampa unikament huma kollha imqabblin lill-atturi mill-konvenut bil-kunsens tas-sid tal-Beneficcju.*

Fis-sentenza tat-tieni istanza li nghatat fis-7 ta` Frar 1979, il-Qorti tal-Appell (Inferjuri) cahdet l-appell ta` Pietru Cutajar u kkonfermat is-sentenza appellata.

c) **<u>Skrittura privata tad-9 ta` Marzu 1983</u>**

Permezz ta` din l-iskrittura privata, Peter Cutajar ceda a favur ta` uliedu l-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar *kull dritt ta` qbiela u kull dritt iehor illi huwa ghandu fuq l-ghalqa propjeta` ta` l-istess zewg uliedu mlaqqma "Tas-Sejba" fl-Imqabba tal-kejl ta` cirka hamest itmiem u nofs.*

Fl-istess skrittura, nghad illi billi Peter Cutajar kien issulloka l-ghalqa lil terzi persuni huwa zamm id-dritt illi sakemm jibqa` haj u matul hajtu kollha

huwa jibqa` jigbor il-qbiela minghand it-terzi persuni u jzommhom ghalih. Fil-fatt kien dikjarat illi Peter Cutajar kien idahhal qbiela ta` Lm 14 minghand il-konvenuti Innocent ("Censu") u Lawrence ("Wenzu") ahwa Camilleri.

Bhala kumpens tac-cessjoni, fl-iskrittura kien dikjarat li Peter Cutajar ircieva minghand Nicholas u Saviour Cutajar pagament ghal darba wahda biss ta` Lm 200.

d) Mewt ta` Peter Cutajar

Peter Cutajar miet fit-18 ta` Marzu 1987.

e) Att pubbliku tal-11 ta` Marzu 1991

Permezz ta` kuntratt tal-11 ta` Marzu 1991 fl-atti tan-Nutar Dottor Tonio Spiteri, il-konvenuti Salvatore u Nicholas Cutajar bieghu lill-konvenut Lawrence Camilleri *porzjoni diviza mill-ghalqa "tal-Mentna" sive` "ta` Kappella" fil-kontrada "tal-Mentna" jew "tas-Sejba" fil-limiti tal-Imqabba tal-kejl superficjali ta` cirka tlett elef hames mija u ghaxar metri kwadri (3510 mk) flimkien mar-razzett bla numru accessibbli minn Sejba Road, konfinanti flimkien peress illi attigwi mill-gregal ma` Sejba Road, majjistral ma` Sqaq pubbliku bla isem u mix-xlokk mal-porzjoni ittra "B" taht deskritta, libri u franki bid-drittijiet u l-pertinenzi kollha taghhom tinsab indikata bl-ittra "A" u delineata bir-roza fuq l-annessa pjanta Dokument "X".*

Permezz ta` l-istess kuntratt, il-konvenuti Salvatore u Nicholas Cutajar bieghu lill-konvenut Innocent Camilleri *porzjoni diviza mill-istess ghalqa fuq deskritta, fl-istess kontrada u limiti, tal-kejl superficjali ta` cirka tlett elef hames mija u ghaxar metri kwadri (3510 mk) inkluz garage bla numru li jinsab fl-istess ghalqa u accessibbli minn Sejba Road, konfinanti flimkien peress illi attigwi mill-gregal ma` Sejba Road, mill-majjistral mal-porzjoni ittra "A" fuq deskritta u mil-lbic ma` beni tal-Kunvent tal-Patrijiet Agostinjani u persuni ohrajn, libri u franki, bid-drittijiet u l-pertinenzi kollha taghhom, tinsab indikata bl-ittra "B" u delineata bir-roza fuq l-annessa pjanta Dokument "X".*

Permezz ta` l-istess kuntratt, il-konvenuti Lawrence u Innocent Camilleri flimkien holqu uzufrutt a favur tal-konvenuti Emanuel Camilleri bin Joseph u Emanuel Camilleri bin John li jikkonsisti *fid-dritt ghal periodu ta` ghoxrin sena mil-lum ghall-uzu ta` l-ghalqa trasferit fl-ewwel u fit-tieni parti ta` dana l-att, ghal kwalunkwe xoghol, inkluz li l-ghalqa tista` tintuza ghall-qtugh ta` gebel bhala barriera.*

f) **Is-sentenza tat-3 ta` Ottubru 2003**

L-iskrittura privata fuq riferita tad-9 ta` Marzu 1983 kienet il-mertu ta` citazzjoni prezentata fit-22 ta` Mejju 1990 mill-atturi tal-lum kontra l-konvenuti Nicola u Salvatore Cutajar. *Inter alia* talbu lill-Qorti sabiex *tiddikjara u tiddeciedi illi Peter Cutajar ma ffirmax l-iskrittura privata …datata 9 ta` Marzu 1983 u li l-firma fuq l-istess dokument allegatament ta` Peter Cutajar mhijiex tieghu.* Il-kawza kellha n-nru **528/1990 DS**. Il-Qorti ddikjarat illi Peter Cutajar ma kienx iffirma l-iskrittura privata de qua u li l-firma fuq dak id-dokument ma kenitx ta` Peter Cutajar. Iddikjarat ukoll li l-ftehim inkorporat fl-istess skrittura kien null, bla effett u inezistenti. **Is-sentenza ghaddiet in gudikat**.

IV. Konsiderazzjonijiet

1) L-ewwel talba

Bl-ewwel talba, l-atturi qeghdin jitolbu dikjarazzjoni mill-Qorti dwar erba` kwistjonijiet :-

a) li meta miet Peter Cutajar l-ghalqa in kwistjoni kienet propjeta` tal-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar ;

b) li Peter Cutajar kien jiddetjeni l-ghalqa in kwistjoni b`titolu ta` kera bid-dritt li jqatta` l-gebel minnha u juzaha bhala barriera ;

c) li kif kellu dritt illi jaghmel, Peter Cutajar issulloka parti mill-ghalqa lill-konvenuti Innocent u Lawrence Camilleri.

d) li din is-sullokazzjoni kienet ghal skopijiet agrikoli biss.

Irrizulta li l-ghalqa in kwistjoni kienet inghatat bi qbiela mill-Kappillan Angelo Fenech tal-Parrocca ta` Birzebbugia lil Giuseppe Cutajar (li jigi missier Peter Cutajar) bis-sahha ta` kuntratt tat-8 ta` Lulju 1924 (Dok JC23 a fol 99 et seq). Kienu esebiti ricevuti ta` l-qbiela li jkopru z-zmien ta` bejn l-20 ta` Jannar 1918 u s-7 ta` Marzu 1948 (Dok JC1 sa JC22). In segwitu, saru zewg kuntratti ohra : wiehed fit-30 ta` Lulju 1933 (Dok JC24 a fol 107 et seq) ; u iehor fis-6 ta` Marzu 1946 (Dok JC25 a fol 110 et seq).

Riferibbilment ghal dan l-ahhar kuntratt, kien patwit bejn l-istess kontraenti tal-ewwel kuntratt u cioe` dak tat-8 ta` Lulju 1924 illi :-

a) z-zmien ta` l-qbiela tal-ghalqa in kwistjoni kellu jkun ta` tmien snin b`effett mill-festa ta` Santa Marija tal-1946.

b) il-kera kellha tkun ta` Lm 14 fis-sena.

c) Giuseppe Cutajar kellu jwitti fejn kien imkisser fl-ghalqa sabiex ikun jista` jinhadem ; l-ahhar barriera kienet l-eccezzjoni.

L-ghalqa ghaddiet ghand Peter Cutajar b`effett mill-1948.

Il-prova ta` dan huma :-

a) ir-ricevuti tal-qbiela li hallas Peter Cutajar ta` bejn is-26 ta` Dicembru 1948 u t-3 ta` Jannar 1976.

b) il-kuntratt tat-28 ta` Jannar 1956 (Dok JC40 a fol 128 et seq) fejn il-Kappillan Giuseppe Minuti tal-Parrocca ta` Birzebbugia ta bi qbiela lil Peter Cutajar l-ghalqa in kwistjoni. Fost il-kondizzjonijiet tal-lokazzjoni, kien hemm dawn li gejjin :-

i) ghal zmien tmien snin b`effett mill-festa ta` Santa Marija tal-1955.

ii) bil-hlas ta` kera ta` Lm 14 fis-sena hlas kull sitt xhur bil-quddiem.

iii) Peter Cutajar kellu jwitti kull fejn fl-ghalqa kien imkisser biex ikun jista` jinhadem bl-eccezzjoni tal-ahhar barriera li ma kellhiex titwitta.

iv) Prevja l-kunsens bil-miktub tal-Kappillan Minuti, Peter Cutajar inghata d-dritt li jissulloka lil terzi l-ghalqa jew il-benefikati taghha, jew parti minnhom, ghaz-zmien kollu li jkun fadal tal-lokazzjoni.

v) Permezz ta` ittra datata 9 ta` Marzu 1973 (Dok JC41 a fol 132) il-Kappillan Minuti kiteb lil Censu Camilleri sabiex jieqaf mill-kostruzzjoni ta` kmamar fl-ghalqa-barriera “Tal-Kappella”. Fl-ittra il-mittent ighid hekk : “*jiena dejjem gharaft u ghadni naghraf biss lil Pietru Cutajar bhala l-uniku wiehed li ghandu f`idejh il-qbiela ta` l-ghalqa-barriera msemmija, u dan ilu maghruf b`hekk minni u mill-Kappillani ta` qabli sa mill-1948, wara li kien halliha missieru Guseppi Cutajar li kien ilu jzommha bi qbiela sa mill-1925. Inkompli nghidlek ukoll li bid-data tas-7 ta` Jannar 1972 jiena qabbilt din l-ghalqa bhala barriera ghall-blat lill-istess Pietru Cutajar bil-prezz ta` Lm 25 fis-sena.*”

Da parti tal-atturi, qieghed jigi allegat illi Pietru Cutajar dejjem kellu dritt li jqatta` l-gebel minnha u juzaha bhala barriera. Fejn ikun qatta` l-gebel, jordom. Dan sabiex jekk ikun irid juza ghal skopijiet agrikoli. L-atturi jsostnu li gie zmien fejn bit-teknologija ezistenti ma setax jaghmel aktar uzu tal-ghalqa bhala barriera, u ghalhekk issulloka parti minnha lill-konvenuti Innocent u

Lawrence ahwa Camilleri sabiex tintuza bhala ghalqa ghal skopijiet agrikoli biss.

Irrizulta li Peter Cutajar kellu titolu ta` qbiela fuq l-ghalqa in kwistjoni. Irrizulta li Peter Cutajar ghamel sullokazzjoni tal-**ghalqa kollha** favur il-konvenuti Innocent u Lawrence Camilleri. Il-qbiela taghhom kienet ta` Lm 14 fis-sena. Fis-sentenza tad-9 ta` Dicembru 1977 fil-kawza "*Vincenzo Camilleri et vs Pietru Cutajar*", il-Qorti tal-Magistrati ddikjarat illi ma kellha *"ebda dubju illi l-imsemmija art kollha, kompriza l-ghalqa, il-blat u l-fondoq accessibbli mill-imsemmija rampa unikament huma kollha imqabblin lill-atturi mill-konvenut bil-kunsens tas-sid tal-Beneficcju."* Is-sentenza kienet konfermata fit-tieni istanza b`sentenza tal-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) tas-7 ta` Frar 1979.

2) It-tieni talba

Bit-tieni talba, l-atturi qeghdin jitolbu lill-Qorti sabiex tiddikjara li l-atturi u l-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar bhala successuri ta` Peter Cutajar ghadhom jiddetjenu l-ghalqa de qua b`titolu ta` kera bid-dritt li jqattghu l-gebel minnha u juzawha bhala barriera, jordmu fejn ikunu qattghu u juzawha ghal skopijiet agrikoli jekk ikunu jridu.

L-atturi jitilqu mill-premessa li fid-data tal-mewt tieghu Peter Cutajar kien ghadu jikri l-ghalqa "tal-Mentna" jew "ta` Kappella" fil-limiti ta` l-Imqabba bid-dritt tieghu li minnha jqatta` l-blat u juzaha bhala barriera. U allura l-armla ta` Peter Cutajar, u uliedha l-atturi l-ohra, bhala eredi ta` Peter Cutajar, flimkien mal-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar, ghandhom il-jedd ta` kera fuq l-ghalqa bid-drittijiet kollha li kellu Peter Cutajar.

Mhux kontestat illi bis-sahha tal-kuntratt tal-**24 ta` Settembru 1976** (Dok A a fol 10) il-konvenuti ahwa Cutajar xtraw minghand il-Parrocca ta`

Birzebbugia l-ghalqa mertu tal-kawza *"bid-drittijiet u pertinenzi taghha kollha u bhala libera u franka minn pizijiet"*.

Bis-sahha tal-kuntratt tal-**<u>11 ta` Marzu 1991</u>** (Dok D a fol 21) il-konvenuti ahwa Cutajar ittrasferew l-ghalqa in kwistjoni lill-konvenuti Lawrence u Innocent Camilleri : nofs kull wiehed.

Bis-sahha tal-istess kuntratt tal-**<u>11 ta` Marzu 1991</u>**, il-konvenuti Innocent u Lawrence Camilleri flimkien taw b`titolu ta` usufrutt l-ghalqa kollha li kienu akkwistaw lill-konvenuti Emanuel Camilleri bin Joseph u Emanuel Camilleri bin John ghal zmien ghoxrin sena. It-titolu ta` usufrutt kien jinkludi d-dritt tal-qtugh tal-blat. L-ghoxrin sena ghalqu fl-2011. Il-Qorti m`ghandhiex prova jekk l-izufrutt kienx rega` ggedded. Fi kwalunkwe kaz jekk ma kienx hemm tigdid, l-ghalqa regghet lura ghand il-konvenuti Lawrence u Innocent Camilleri.

Jigi rilevat illi jekk is-sid originali tal-ghalqa u cioe` il-Kappillan tal-Parrocca ta` Birzebbugia kien tassew ta lil Peter Cutajar id-dritt li jqatta` l-gebel mill-ghalqa, ma hemm l-ebda riferenza ghal dan fil-kuntratt tal-1991. Id-dritt pretiz mill-atturi bhala li kien ta` Peter Cutajar mhux jirrizulta mill-kuntratti.

Qabel il-kuntratt tal-11 ta` Marzu 1991, qatt ma kien kontestat illi sa mill-bidu tas-snin sittin il-konvenuti Innocent u Lawrence Camilleri kellhom kirja agrikola tal-art in kwistjoni. Dawn il-konvenuti mhumiex jallegaw illi l-kirja taghhom kienet tinkludi xi dritt li jqattghu l-blat. Fil-fatt huma kisbu d-drittijiet illi originarjament kellu Pietru Cutajar fuq l-art in kwistjoni skond il-kuntratt tat-**<u>28 ta` Jannar 1956</u>** u cioe` kirja agrikola. Fil-fatt Innocent u Lawrence Camilleri kienu juzaw l-art ghall-agrikoltura u ghat-trobbija tal-majjali.

Fil-kawza deciza mill-Qorti tal-Magistrati u konfermata fl-appell, Carmela Camilleri, mart Lawrence Camilleri, xehdet : *"Qatt ma qtajna blat minn dik il-parti li hi barriera" (fol.25).*

Jigi rilevat illi fl-1973 Peter Cutajar kien harrek lil Innocent u Lawrence Camilleri talli bnew kmamar ghall-annimali minghajr ma` talbu permess. Il-kawza kienet deciza kontra Peter Cutajar. Il-kawza li segwiet bejn Peter Cutajar u Innocent u Lawrence Camilleri kienet minhabba li Peter Cutajar beda johrog ricevuti tal-kera ghal parti biss mill-art. Kif diga` rajna, il-kawza kienet istitwita minn Innocent u Lawrence Camilleri kontra Peter Cutajar u kienet deciza favur taghhom bil-Qorti tiddikjara li *l-imsemmija art* ***kollha, kompriza l-ghalqa, il-blat u l-fondoq*** *accessibbli mill-imsemmija rampa unikament huma kollha mqabblin lill-atturi.* Ladarba hekk kien il-kaz, l-atturi ma jistghux jippretendu li ghandhom dritt ghall-isfruttament tal-barriera. Kull ma kellu Peter Cutajar fuq dik l-art kien **issullokaha** lil Innocent u Lawrence Camilleri. Is-sullokazzjoni saret bil-kunsens tal-Parrocca ta` Birzebbugia. Dawn Camilleri wzaw il-fondoq ghal skop agrikolu fis-sens illi bnew xi kmamar hemm ghal dak l-iskop.

Fil-kuntratt tal-**11 ta` Marzu 1991** (li allura sar wara l-mewt ta` Peter Cutajar) fejn l-art kienet trasferita minn Saviour u Nicholas Cutajar lil Innocent u Lawrence Camilleri ma hemm l-ebda riferenza ghal drittijiet ta` terzi ; anzi l-art kienet trasferita libera u franka.

Mill-atti tal-kawza "Cutajar et vs Cutajar et" (Citaz. Nru. 528/1990 DS) meta xehed Innocent Camilleri fis-7 ta` Frar 1995 huwa kien qal illi :- *"Jiena u hija Lawrence konna nikru l-art tas-Sejba minghand Pietru Cutajar. Dak iz-zmien kellna ktieb tal-qbiela. Meta miet Pietru Cutajar* (1987) *morna hallasna il-qbiela lil martu. Din accettat il-qbiela."*

Irrizulta wkoll illi Peter Cutajar kien qal lil Innocent u Lawrence Camilleri sabiex ihallsu l-qbiela lil uliedu Saviour u Nicholas Cutajar li kienu xtraw l-art fl-1976 u li hu *"ma kellux x`jaqsam izjed"*. L-akkwist tal-art minn Innocent u Lawrence Camilleri kienet is-segwitu tal-kuntatt li sar ma` Nicholas u Saviour Cutajar.

Saviour Cutajar xehed :- *"missieri stess kien qal lill-ahwa Camilleri li fl-ghalqa hemm ma baqalux x`jaqsam ghax konna xtrajniha ahna. Lill-ahwa Camilleri missieri kien baghthom ihallsu lilna, izda l-qbiela ghandna qatt ma giet sakemm baqa` haj missierna."*

Doris Camilleri xehdet :- *"jien* u *zewgi konna morna ghand Pietru Cutajar u dan ikkonferma li m`ghandux x`jaqsam izjed ma` l-art"*.

3) It-tielet talba

Bit-tielet talba, l-atturi qeghdin jitolbu dikjarazzjoni mill-qorti illi bil-fatt illi l-konvenuti jew min minnhom baqghu jqattghu blat u gebel mill-barriera wara l-mewt ta` Peter Cutajar huma garrbu danni.

Huwa evidenti li l-akkoljiment ta` din it-talba jiddependi minn jekk irrizultax illi fid-data tal-mewt tieghu Peter Cutajar mhux biss kellu dritt ta` kera fuq l-art izda li kellu l-jedd li jisfrutta l-art bhala barriera ghall-qtugh tal-gebel.

L-attrici <u>Felicia Cutajar</u> tixhed a fol 291 :- "*Niftakar li zewgi kien iqatta` l-blat ... u dan kemm qabel, kif ukoll wara li zzewigna u anke meta diga` kellna t-tfal ... Pietru baqa` iqatta` l-blat. Niftakar ukoll li Pietru kien iqatta` l-blat bl-ghodda u mhux bl-ingenji.*"

L-attrici <u>Maria Fiott</u> tixhed a fol 292 :- *"Ghalkemm kont ghadni zghira, jien niftakar lil missieri johrog mid-dar sabiex imur ghax-xoghol jigifieri fil-barriera, sabiex iqatta` l-blat ... Niftakar ukoll li missieri kien iqatta` l-blat bl-imterqa, bil-baqqun u bl-ispnajjar, liema ghodda huwa kien izommhom f`kamra fil-barriera li missieri kien isejjhilha `guva`. Ommi gieli haditni maghha meta kienet tmur bl-ikel, fil-barriera, hdejn missieri, waqt li hu kien ikun qieghed iqatta` l-blat. Jien dejjem kont nisma` lil missieri jghid li l-barriera kienet ghadha taghna, u dan anke fiz-zmien li Camilleri kienu jahdmu l-ghalqa."*

L-attur <u>Joseph Cutajar</u> jixhed hekk a fol 72 :- *"jien niftakar illi kien hemm xi zmien meta missieri kien dahal f`arrangament ma` terzi sabiex jitqatta` l-blat mill-ghalqa de quo".* A fol 401 ighid :- *"Kont immur ma` missieri u kien jiehu hsieb il-barriera, ma kienx iqatta` l-blat. Dak iz-zmien kienu jqattghu l-blat bil-baqqun imbaghad meta dahlet it-teknologija ma kienx arma bil-magni u kien ghaddieha lill-Camilleri ... Bejn missieri u Camilleri kien hemm ktieb tal-qbiela".*

A fol 418 ighid :- *"missieri kien iqatta` il-blat bil-baqqun ... Missieri kellu dritt ghax smajt minghandu stess jigifieri li d-dritt li jqatta` l-blat hu tieghu".* A fol. 425 jixhed illi :- *"Lil Salvu u Kola, gieli fir-rabja jien kont nisimghu jghid hekk, billi ma tridux jien il-blat xorta mhux ser tehduh, il-blat xorta tieghi. Missieri kien ihallas regolarment lill-Kappillan ta` Birzebbugia u ghandna l-ircevuti jigifieri".*

L-attur <u>Peter Paul Cutajar</u> jixhed a fol. 216 :- *"Missieri ghamel xi erbghin sena ikisser l-blat fiha, imbaghad kien witta bicciet minnha bil-hamrija u kien qabbilhom lil Lawrence Camilleri u lil huh li jismu Innocent Camilleri ... Missieri ma kienx tahom lil Camilleri l-fakolta` li jqattghu il-blat, dak id-dritt*

zammu hu. Missieri kien ihallas Lm 25 minhabba li kien iqatta` l-blat lil Kapillan, Camilleri kien ihallsu inqas, xi Lm 12 ... Waqt li huma kienu qed jokkupaw dina l-art Camilleri qatt ma qattghu blat. Missieri kien ceda barriera minn din l-art lil certu wiehed maghruf il-papocca, illum mejjet. Hu kien tah dritt li jkisser din il-barriera partikolari li kien cedielu ... Dan il-papocca kien ikissirha waqt li l-qbiela kienet ghand Camilleri ... Dan il-papocca qattghahha sa l-ahhar sakemm ma kienx baqa` blat. Missieri kien iqattaghha bil-baqqun u dan kien qattaghha bil-magni u ghad baqa` s-sinjali tal-magna. "

Il-konvenut Saviour Cutajar a fol 252 ighid :- *"Qatt ma rajt lil missieri jaqta` l-blat minn din l-ghalqa ... Sakemm beghna din l-ghalqa, u mmur lura fiz-zmien sa kemm niftakar l-ghalqa fi tfuliti, qatt hadd ma qatta` blat minn xi parti minn din l-ghalqa, lanqas mill-hofra tal-barriera. Kienu biss dawk li xtraw l-ghalqa minghand l-ahwa Camilleri, jigifieri l-konvenuti Emanuel Camilleri u Emanuel Camilleri, illi bdew iqattghu il-blat wara li hammlu l-hamrija u t-terrapien l-antik u bdew iwittu fejn kien halla n-nannu taghna Guzeppi Cutajar."*

L-attur Michelangelo Cutajar a fol. 428 jixhed illi :- *"Ma niftakarx lil missieri jahdimha l-art ... Il-bidwi li jahdimha kien Lawrence Camilleri li qed nara hawn. It-titolu li kellu missieri kien li jkisser il-blat, gabu minghand missieru. Missieri kien ihallas lill-Kappillan Lm 24/Lm 25 p.a. Titolu li jkisser il-blat imqabbla ghandu. Kien hemm ktieb bejn missieri u l-Kappillan. Jien li naf hu li l-ahwa Camilleri baqghu ihallsu lil missieri sal-mewt u sa sena wara gew ihallsu lil ommi, kont jiena prezenti hemmhekk ... naf li missieri kien ighid li Camilleri kien qablilhom biex jahdmu ir-raba u hu zamm it-titlu li jkisser il-blat ... hadd ma kien jahdem go fiha, pero` li naf jiena hu li f`1980 kien gie wiehed Joe Gaffarena ghax baghtuh huti ghax ried jixtri l-barriera. Gie jkellem lil missieri biex jixtri d-dritt tal-blat u missieri ma riedx ... missieri kien ta bicca lil wiehed ighidulu `papocca` biex jahdimha bil-makkinarju li hawn illum. Dan ghadu jidher, sal-lum ghad hemm sinjali tal-magni, u jiena naf dan kollu minghand missieri ... Il-papocca qatta` l-blat l-ewwel imbaghad mar iwaddab it-terrapien fl-istess hofra u kienet iddahhlet il-Pulizija ghax Camilleri ma hallewx lill-Papocca iwaddab it-terrapien ... Fl-istess zmien li kien hemm Camilleri jahdmu ir-raba."*

Il-konvenut Lawrence Camilleri a fol 218 ighid hekk :- *"Ahna qatt ma qattajna l-blat f`din ir-raba`."*

Il-konvenut Innocent Camilleri a fol 220 jixhed :- *"Il-ktieb tal-kera tajtu lil dawk li kienu xtraw il-blat minghand Salvu u Kola ... Konna xtrajna r-raba` u mbaghad konna tajniha b`uzufrutt. Tajtha lil Camilleri mill-Mghatab u huma haduha biex jaqtghu l-blat. Ahna qatt ma qtajna blat ghalina".*

Il-konvenut Saviour Cutajar a fol 237 jixhed :- *"Din l-ghalqa kienet f`idejn missieri, kien juzaha bhala ghalqa u ma kienx iqatta` blat minnha, ma niftakrux li kien inqatta` blat fiha. Missieri l-ghalqa cedijielhom ghal kollox lilhom".* In kontroezami, Saviour Cutajar xehed :- *"Lil missieri jiena qatt ma rajtu jqatta` l-blat. Jien ma nafx meta kienet ghand missieri hu kienx iqatta` l-blat"*

Il-konvenut Emanuel Camilleri a fol 245 xehed :-

"ahna u Camilleri l-iehor konna xtrajna plot ... ghalqa biex inqattghu l-blat ... Ahna xtrajniha fil-91 u bdejna naqttghu xi sentejn wara ... meta dhalna fiha gew ghalina ta` Cutajar ... kif rawna nhammlu huma ma rieduniex inqattghu l-blat. Kif konna se nibdew biex inqattghu l-blat gew ghalina ta` Cutajar. "

Il-konvenut l-iehor Emanuel Camilleri xehed hekk fis-seduta tat-13 ta` Ottubru 2006 :- *"Ahna qattajna l-blat. Jien kelli partner iehor meta qattajna l-blat. Dan kien jismu Leli Camilleri, il-kugin tieghi...Ahna bdejna inqattghu l-blat xi sena fuq il-kuntratt, pero` d-data preciza ma niftakarx...Ahna sibna gebel tajjeb, pero` kien hemm gebel hazin ukoll.... Issa ilna xi tlett snin u nofs li waqafna nqattghu l-blat. Ahna anke qabel is-sena 1998 konna qattajna l-blat pero` ma ghandiex karti... Hadd ma qata` hliefna minn din il-barriera."*

Il-konvenut <u>Lawrence Camilleri</u> a fol 384 jixhed :- *"Lil Pietru qatt ma nafu jew niftakru iqatta` xi blat minn din l-ghalqa ... meta dhalna ahna fir-raba` ma kien hemm hadd iqatta` l-gebel u kien ilu snin shah ma jkun hemm tqattiegh ta` blat."*

Il-konvenut <u>Innocent Camilleri</u> a fol 391 jixhed :- *"Meta kellimna lil Pietru Cutajar dan qalilna illi ma kienx sid ta` l-art u li din kienet imqabbla lilu mill-Kappillan ta` Birzebbuga ... mal-Kappillan ftehmna dak il-hin stess illi Pietru Cutajar kien se jcedilna kollox u li konna se nibdew inhallsu qbiela ta` erbatax-il lira fis-sena. Ma ssemmiex li Pietru Cutajar kien qieghed izomm xi dritt li jqatta` l-blat minn dik l-art. Sa minn meta konna fir-raba` ahna qatt ma qattajna blat u lanqas ma nafu lil hadd li kien iqatta` l-blat minnha."*

4) <u>Is-sitt talba</u>

Is-sitt talba hija konsegwenzjali ghat-talbiet l-ohra.

V. <u>L-eccezzjonijiet</u>

Il-Qorti tinnota li kienu prezentati <u>erba` noti ta` eccezzjonijiet</u> :-

1) Fid-19 ta` Mejju 2004, kienet prezentata nota "*mill-konvenuti*" bla ma kien precizat jekk kienux il-konvenuti kollha jew uhud minnhom. *By elimination* jidher illi n-nota kienet tal-*konvenuti Emanuel Camilleri bin Joseph u ta` Emanuel Camilleri bin John.*

2) Fl-24 ta` Mejju 2004, kienet prezentata nota tal-*konvenut Lawrence Camilleri.*

3) Fis-26 ta` Mejju 2006, kienet prezentata nota tal-*konvenut Innocent Camilleri.*

4) Fis-26 ta` Mejju 2006 ukoll kienet prezentata nota tal-*konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar.*

L-eccezzjonijiet tal-konvenuti Emanuel Camilleri bin Joseph u Emanuel Camilleri bin John jolqtu l-mertu.

Ghar-rigward tal-eccezzjonijiet tal-konvenut Innocent Camilleri, apparti dawk li jinvestu l-mertu, hemm eccezzjoni tal-preskrizzjoni u ohra ta` interess guridiku tal-atturi.

Ghar-rigward tal-eccezzjonijiet tal-konvenut Lawrence Camilleri, apparti dawk li jinvestu l-mertu, hemm eccezzjoni tal-preskrizzjoni akkwisittiva skond l-Art 2140 tal-Kap 16.

Finalment ghar-rigward tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti Saviour u Nicholas Cutajar, apparti l-eccezzjonijiet fil-mertu, hemm eccezzjoni tal-legittimita` tal-persuna, tal-preskrizzjoni skond l-Art 2153 u 2156(c) tal-Kap 16, tal-integrita` tal-gudizzju.

Minn dan il-kumulu ta` eccezzjonijiet, l-unici li sejra tittratta f`dan l-istadju huma :- a) il-preskrizzjoni skond l-Art 2140 tal-Kap 16 ; u b) il-legittimita` tal-persuna. L-eccezzjonijiet tal-preskrizzjoni abbazi tal-Art 2153 u 2156(c) mhux se jigu decizi llum ghaliex ma jolqtux it-talbiet li qeghdin jigu decizi llum. Waqt li l-eccezzjonijiet kollha l-ohra jigu trattati mal-mertu tat-talbiet.

1) <u>Il-preskrizzjoni tal-ghaxar snin skond l-Art 2140 tal-Kap 16</u>

Din l-eccezzjoni inghatat mill-konvenut Lawrence Camilleri wahdu.

L-**<u>Art 2140(1) tal-Kap 16</u>** jaqra hekk :-

Kull min b`bona fidi u b`titolu tajjeb biex jittrasferixxi l-proprjeta` jippossjedi haga immobbli ghal zmien ta` ghaxar snin, jakkwista l-proprjeta` taghha.

Fis-sentenza taghha tal-20 ta` Jannar 1961 fil-kawza "**<u>Gauci vs Cassar et</u>**." (Kollez. Vol. XLV. Part II. Pag 533) il-Qorti tal-Appell fissret l-elementi rikjesti mil-ligi ghall-akkwist tal-proprjeta` bil-preskrizzjoni akkwizittiva skond l-Art.2140 tal-Kap 16.

Fil-kaz tal-lum, il-konvenut Lawrence Camilleri (u del resto huh il-konvenut l-iehor Innocent Camilleri) akkwistaw nofs kull wiehed tal-art in kwistjoni bis-sahha ta` kuntratt tal-**<u>11 ta` Marzu 1991</u>**.

Fis-sentenza fuq citata "**Gauci vs Cassar et**", inghad illi –

In kwantu ghall-pussess, dan irid ikun ilu ghaxar snin bir-rekwiziti kollha li trid il-ligi …

Kwantu ghall-buona fede, din hija prezunta b`ligi, il-prova kuntrarja tinkombi lil min irid jattakkaha.

Kwantu ghaz-zmien, dan irid jirrizulta almenu ghal ghaxar snin minghajr ma jkun gie qatt interrott.

L-atturi jikkontendu li fil-kaz tal-ahwa Camilleri kien hemm karenza tal-element ta` bona fidi peress illi "*kienu jafu bid-dizgwid bejn l-esponenti u l-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar*".

L-atturi jaghmlu referenza ghar-rikors ghall-hrug ta` Mandat ta` Inibizzjoni Nru 2237/1991 (Dok FC1) li pprezentaw kontra l-konvenuti Emanuel Camilleri bin John, Emanuel Camilleri bin Joseph, Saviour Cutajar u Nicholas Cutajar fis-**17 ta` Lulju 1991** sabiex dawn jigu inibiti milli jhammlu u jqattghu l-gebel mill-ghalqa jew jippermettu lil terzi li jhammlu u jqattghu l-gebel mill-istess ghalqa. Mill-atti jirrizulta li Lawrence Camilleri, ghalkemm mhux parti fir-rikors, kien notifikat bir-rikors ghall-hrug tal-mandat fit-**18 ta` Lulju 1991**. Il-Qorti cahdet it-talba ghall-hrug tal-Mandat fl-**20 ta` Awissu 1991** stante illi "*ir-rikorrenti ma jidhirx li ghandhom prima facie drittijiet fil-konfont tal-intimat*".

Sar rikors iehor Nru 2776/01 ghall-hrug ta` Mandat ta` Inibizzjoni (Dok FC2 a fol 153) sabiex Emanuel Camilleri bin Joseph u Emanuel Camilleri bin

John ma jkomplux ihammlu l-ghalqa. It-talba kienet respinta b`digriet moghti fl-**10 ta` Ottubru 2001**. Ir-raguni li tat il-Qorti kienet illi min kien qed ihammel u jqatta` l-barriera kellu dritt derivanti minn kuntratt pubbliku u ghalhekk ma kien jissussisti l-ebda dritt *prima facie* ghal hrug tal-Mandat.

Fil-**5 ta` Frar 2004**, l-atturi pprezentaw protest gudizzjarju kontra l-konvenuti kollha (inkluz Lawrence Camilleri) sabiex jirrispettaw l-istat ta` fatt illi l-ghalqa in kwistjoni kienet mqabbla lill-atturi u lill-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar bhala successuri ta` Peter Cutajar u talbu l-likwidazzjoni u l-hlas tad-danni. Il-protest kien segwit bil-presentata tal-kawza tal-lum fis-**27 ta` April 2004**.

Wara li qieset il-provi fl-assjem taghhom, din il-Qorti tghid illi sabiex tirrizulta l-preskrizzjoni akkwizittiva skond l-Art 2140 tal-Kap 16, iridu jirrizultaw l-elementi kollha li tipprefigi l-ligi b`mod kumulattiv. U kwindi jekk ikun nieqes, mqar element wiehed, ma tistax tissussisti dik il-preskrizzjoni. Fil-kaz tal-lum, irrizulta li wara li sar il-kuntratt tal-11 ta` Marzu 1991 u qabel ghaddew l-ghaxar snin mill-pubblikazzjoni tal-kuntratt, l-atturi gabu formalment ghall-konjizzjoni ta` Lawrence Camilleri illi kienu qeghdin jikkontestaw mhux daqstant l-akkwist da parti tieghu u ta` huh Innocent tal-ghalqa in kwistjoni izda l-koncessjoni tal-uzufrutt lill-konvenuti Camilleri l-ohra abbazi tal-pretensjoni tal-atturi illi d-dritt ghall-qtugh tal-gebel mill-barriera kien taghhom. **Kwindi l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni hija insostenibbli**.

2) Il-legittimita` tal-persuna

Il-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar eccipew illi ma kienux il-legittimi kontradditturi tal-atturi ghar-ragunijiet li fissru fl-ewwel eccezzjoni taghhom.

Irrizulta li bejn l-24 ta` Settembru 1976 u l-11 ta` Marzu 1991, Saviour u Nicholas Cutajar kienu s-sidien tal-art in kwistjoni. Missierhom Peter Cutajar miet fit-18 ta` Marzu 1987.

Ghall-fini ta` din il-kawza, il-*punctum temporis* rilevanti huwa x`kien l-istat ta` fatt fejn tidhol l-art in kwistjoni fid-data tal-mewt ta` Peter Cutajar ghaliex il-punt tat-tluq ghall-fini tal-interess da parti tal-atturi huwa t-18 ta` Marzu 1987. Dakinhar l-ahwa konvenuti Cutajar kienu sidien tal-art. U baqghu hekk sidien anke sa erba` snin wara l-mewt ta` Peter Cutajar.

Hija l-fehma konsiderata ta` din il-Qorti illi tenut kont tal-kawzali u tat-talbiet kif huma dedotti, u indipendentement minn jekk l-atturi ghandhom ragun fil-mertu, Nicholas u Saviour Cutajar huma legittimi kontraditturi tal-atturi u ma jistghux jigu liberati mill-osservanza tal-gudizzju.

VI. <u>Rizultanzi fil-mertu</u>

Ghal dak li huwa apprezzament ta` provi, il-kriterju mhuwiex jekk il-gudikant assolutament jemminix dak li jkun gie spjegat lilu, *izda jekk dawk l-ispjegazzjonijiet humiex verosimili fi-cirkostanzi svarjati tal-hajja* (**"<u>Borg vs Bartolo</u>"** – Appell Inferjuri – 25 ta` Gunju 1980). Il-grad ta` prova rikjest fil-kamp civili huwa dak li bizzejjed li jkun inissel certezza morali f`mohh il-gudikant li tkun indotta minn preponderanza ta` provi meqjusa fuq bilanc ta` probabilitajiet (**"<u>Caruana vs Laurenti</u>"** – Prim`Awla tal-Qorti Civili – 8 ta` April 1994 ; **"<u>Borg vs Manager ta` l-Intrapriza tal-Halib</u>"** – Prim`Awla tal-Qorti Civili – 17 ta` Lulju 1981; **"<u>Vassallo vs Pace</u>"** – Vol.LXX.II.144 u **"<u>Zammit vs Petrococchino</u>"** – Appell Kummercjali – 25 ta` Frar 1952). Apparti dawn il-konsiderazzjonijiet, ghandu jinghad : a) illi l-onus tal-prova jispetta lill-attur ; b) illi ghandha tingieb l-ahjar prova ; u c) illi l-Qorti ghandha toqghod fuq l-ahjar prova.

Il-Qorti tibda biex tirrileva li wiehed biss mill-kuntratti li ssemmew fil-kors tat-trattazzjoni ta` din il-kawza kien kontestat b`azzjoni gudizzjarja. Il-Qorti qeghda tirreferi ghall-iskrittura privata bejn Peter Cutajar u wliedu Nicholas u Saviour Cutajar tad-9 ta` Marzu 1983. L-effett ta` l-kontestazzjoni gudizzjarja kien illi b`sentenza li ghaddiet in gudikat dik l-iskrittura (bil-kontenut taghha kollu) kienet dikjarata nulla, bla effett u inesistenti. Il-kuntratti l-ohra kollha baqghu fis-sehh u l-ebda wiehed minnhom ma kien ikkontestat – lanqas fil-kawza tal-lum.

a) **L-eccezzjonijiet tal-konvenuti Emanuel Camilleri bin John u Emanuel bin Joseph**

Il-pretensjoni tal-atturi hija li Peter Cutajar kien il-kerrej tal-art in kwistjoni. Baqa` l-kerrej sal-mewt tieghu. U ghax hekk kien il-kaz, mal-mewt ta` Peter Cutajar, id-dritt ta` lokazzjoni ghadda ghand l-atturi bhala successuri tieghu.

L-imsemmija konvenuti Camilleri taw l-eccezzjoni li l-atturi kellhom jaghtu l-prova tar-relazzjoni guridika taghhom ma` Peter Cutajar. Fil-fehma tal-Qorti, dik **l-ewwel eccezzjoni ghandha tigi michuda** stante li kien ippruvat ghas-sodisfazzjon taghha illi l-attrici Felicia Cutajar hija l-armla ta` Peter Cutajar u li l-atturi l-ohra huma s-successuri tieghu. Kif del resto rrizulta li huma l-konvenuti Saviour u Nicholas Cutajar – minghajr l-icken kontestazzjoni minn dawn tal-ahhar.

Kif diga` rrilevat il-Qorti, il-kuntratt tal-11 ta` Marzu 1991 ghadu fis-sehh. U dak il-kuntratt qatt ma kien kontestat b`azzjoni gudizzjarja. **It-tieni eccezzjoni tal-konvenuti Camilleri qeghda tkun milqugha**.

It-tielet eccezzjoni mhijiex sejra tinghata konsiderazzjoni f`dan l-istadju ghaliex ma tolqotx it-talbiet attrici li qeghdin jigu decizi llum.

**Ir-raba` eccezzjoni qeghda tkun respinta** ghaliex fi procediment ghall-hrug ta` mandat ta` inibizzjoni, il-parametri huma limitati u cirkoskritti b`dak li jghid l-Art 873 tal-Kap 12 li certament mhuwiex intiz biex jiddeciedi l-mertu ta` vertenza.

Il-hames, is-sitt u s-seba` eccezzjonjiet se jigu trattati mal-mertu tat-talbiet li qeghdin jigu decizi llum.

b) L-eccezzjonijiet tal-konvenuti l-ohra

Se jigu trattati mal-mertu tat-talbiet li qeghdin jigu decizi llum.

c) Konsiderazzjonijiet

Krucjali ghal din il-Qorti fil-gudizzju taghha dwar it-talbiet attrici li qeghdin jigu decizi llum u dwar l-eccezzjonijiet fil-mertu hija s-sentenza tal-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) tas-7 ta` Frar 1979 (op. cit.)

Bis-sahha ta` dik is-sentenza, kien deciz bl-aktar mod car u kristallin illi kull dritt illi kellu Peter Cutajar fir-rigward tal-art in kwistjoni – kollox inkluz u xejn eskluz - kien issullokah lill-konvenuti Innocent u Lawrence Camilleri.

Ghal din il-Qorti ma rrizultax li fis-sullokazzjoni kien hemm restrizzjoni jew limitazzjoni fl-uzu. Il-Qorti dan tghidu anke fl-isfond tax-xiehda kontradittorja u kontrastanti (op. cit.) li rriskontrat dwar l-uzu li Peter Cutajar kien jaghmel tal-art.

Hija l-fehma konsiderata ta` din il-Qorti illi aktar milli dak li kien testimonjat mill-persuni – kienu min kienu – li xehdu fil-kawza tal-lum, dak vitali huwa dak li jirrizulta mid-dokumenti.

Din il-Qorti hija tal-fehma konsiderata illi kull ma kien kiseb b`lokazzjoni mill-Parrocca ta` Birzebbugia, Peter Cutajar – ghal ragunijiet tieghu - ghaddieh b`sullokazzjoni lill-konvenuti ahwa

Camilleri. Is-sentenza tal-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) (supra) ma thalli l-ebda dubju dwar dan. Mhuwiex il-kompitu ta` din il-Qorti li tistharreg ir-raguni ghala Peter Cutajar iddecieda li jaghmel hekk.

Ghall-fini ta` din il-kawza, il-"*bottom line*" huwa illi fid-data tal-mewt ta` Peter Cutajar, l-art in kwistjoni kienet ilha s-snin issullokata mill-istess Peter Cutajar lill-konvenuti Innocent u Lawrence Camilleri, u li fid-data tal-mewt ta` Peter Cutajar is-sidien tal-art kienu wliedu Nicholas u Saviour Cutajar.

Hija l-fehma konsiderata ta` din il-Qorti illi <u>effettivament</u> fid-data tal-mewt tieghu, Peter Cutajar ma kien fadallu xejn mill-kirja tal-art in kwistjoni (ghax kien issullokaha) u ghalhekk ma kellu xejn x`jghaddi lis-successuri tieghu.

<u>Decide</u>

Ghar-ragunijiet kollha premessi, din il-Qorti qeghda taqta` u tiddeciedi hekk :-

Tichad l-ewwel u r-raba` eccezzjonijiet tal-konvenuti Emanuel Camilleri bin Joseph u Emanuel Camilleri bin John.

Tastjeni milli f`dan l-istadju tiehu konjizzjoni tat-tielet eccezzjoni tal-istess konvenuti.

Tilqa` l-eccezzjonijiet l-ohra tal-istess konvenuti.

Tastjeni milli f`dan l-istadju tiehu konjizzjoni tal-ewwel eccezzjoni tal-konvenut Innocent Camilleri.

Tilqa` l-eccezzjonijiet l-ohra tal-istess konvenut.

Tichad l-ewwel eccezzjoni tal-konvenut Lawrence Camilleri.

Tilqa` l-eccezzjonijiet l-ohra tal-istess konvenut.

Tichad l-ewwel eccezzjoni tal-konvenuti Nicholas u Saviour Cutajar.

Tastjeni milli f`dan l-istadju tiehu konjizzjoni tat-tieni, tar-raba` u tas-sitt eccezzjonijiet tal-istess konvenuti.

Tilqa` it-tielet u l-hames eccezzjonijiet tal-istess konvenuti.

Tichad l-ewwel, it-tieni, it-tielet u s-sitt talbiet attrici.

Tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tat-talbiet l-ohra tal-atturi.

Bl-applikazzjoni tal-Art 223(3) tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta` Malta, tordna li kull parti tbati l-ispejjez taghha.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------